



ՀՀ ԿԳՄՄՆ ԱՐՄԱՎԻՐ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

## *ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

**ԹԵՄԱ**

«Ուսուցչի կողմից երեխաների ուսումնառության ընթացքում նկատված կրթական կարիքների բացահայտումը»

**ՄԵՆԹՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉ**

Արմինե Անտոնյան

**ՈՒՍՈՒՑԻՉ**

Անուշ Կիրակոսյան

**ԴՊՐՈՑ**

Եղեգնուտի միջնակարգ դպրոց, ՊՈԱԿ



## Բովանդակություն

Բովանդակություն.....	2
Ներածություն.....	3
§1 <i>Գրական ակնարկ:</i> Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին ՀՀ օրենքի ուսումնասիրություն.....	4
§2 Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը դպրոցական մակարդակում.....	8
§3 Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք.....	11
Եզրակացություն.....	15
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	16
<i>Հավելված 1.....</i>	<i>17</i>
<i>Հավելված 2.....</i>	<i>18</i>
<i>Հավելված 3.....</i>	<i>19</i>



## Ներածություն

Մարդիկ տարբեր են և դա բնական է, այդ տարբերությունն էլ ցանկացած հասարակության դարձնում է ավելի հարուստ, հետևաբար, այն պետք է իր արտացոլումը գտնի նաև դպրոցում: Երեխաների ուսումնառության ընթացքում կրթական կարիքի բացահայտման նպատակով ուսուցիչը պետք է ապահովի բոլոր երեխաների մասնակցությունը դասապրոցեսում՝ օգտագործելով տարբեր մոտեցումներ (այդ թվում՝ անհատական մոտեցումներ) ու հնարներ:

Երեխաների դժվարությունները կրթության մեջ կարող են շատ տարբեր լինել: Օրինակ՝ նրանք կարող են դժվարություններ ունենալ կարդալիս, գրելիս, թվերի հետ աշխատելիս կամ շրջապատող մարդկանց հետ հաղորդակցվելիս, որի համար նրանց պետք է օգնել՝ լրացուցիչ աջակցելով դպրոցում և համագործակցաբար աշխատելով ծնողների հետ: Երեխաների մի խմբի համար այդ դժվարությունները կարող են պայմանավորված լինել հաշմանդամությամբ, որը հանրակրթական ծրագրի յուրացումը դարձնում է ավելի բարդ: Որոշ երեխաների համար այդ խնդիրները ժամանակավոր դժվարություններ են հանդիսանում, մինչդեռ մյուսների համար դրանք կարող են լինել երկարատև և մշտական մասնագիտական աջակցություն պահանջող խնդիրներ:

Սույն հետազոտական աշխատանքի **նպատակն է** հնարավորինս արագ բացահայտել և համապատասխան աջակցություն ցուցաբերել երեխաներին, որոնք ունեն ուսումնական ծրագրի ճիշտ պլանավորման և միջավայրային հարմարեցումների կարիք:

**Նպատակից բխող խնդիրն են՝**

1. Բացահայտել կրթական կարիք ունեցող երեխաներին
2. Իրականացնել կրթական կարիքի գնահատում
3. Աջակցել կրթական կարիք ունեցող երեխաներին

Հետազոտության թեմայի **արդիականությունը** կայանում է նրանում, որ բոլոր երեխաների համար բաց լինեն ոչ միայն դպրոցի, այլև այլ կառույցների դռները ևս, և նրանք վստահորեն փնտրեն, գտնեն ու ապահովեն իրենց տեղն ու դերը հասարակության մեջ:



## §1 Գրական ակնարկ:

### **Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին ՀՀ օրենքի ուսումնասիրությունը**

Ուսումնասիրենք ՀՀ օրենքը՝ ընդունված է 2005 թվականի մայիսի 25-ին, կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին:<sup>1</sup> Սույն օրենքը կարգավորում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց իրենց ընդունակություններին և կարողություններին համապատասխան կրթություն ստանալու իրավական, կազմակերպական և ֆինանսական հիմքերը, ինչպես նաև կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության կազմակերպման բնագավառում հարաբերությունների մասնակիցների իրավունքներն ու պարտականությունները:

*Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.*

**կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձ՝** անձ, որի ֆիզիկական և/կամ մտավոր, հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները խոչընդոտում են կրթական ծրագրերի յուրացմանը՝ առանց կրթության առանձնահատուկ պայմանների.

**կրթության առանձնահատուկ պայմաններ՝** կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձի կրթության և ուսուցման կազմակերպման համար անհրաժեշտ հատուկ կրթական ծրագրեր և ուսուցման մեթոդներ, ուսուցման անհատական տեխնիկական միջոցներ, կենսագործունեության միջավայր, ինչպես նաև մանկավարժական, սոցիալական և այլ ծառայություններ, առանց որոնց կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց հանրակրթական և մասնագիտական կրթական ծրագրերի յուրացումը դժվար է կամ անհնարին.

<sup>1</sup> <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=67166>



**հատուկ կրթական ծրագրեր՝** կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձի համակողմանի զարգացմանը, նրա աշխարհայացքի ձևավորմանը, նախասիրություններին և կարողություններին համապատասխան կրթության յուրաքանչյուր մակարդակի բովանդակությունը, մասնագիտական ուղղվածության և անհրաժեշտ գիտելիքների ու հմտությունների ծավալը.

**ներառական կրթություն՝** կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության համար առանձնահատուկ պայմանների ապահովման միջոցով նրանց համատեղ ուսուցումը հանրակրթական և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում նման պայմանների կարիք չունեցող անձանց հետ.

**հատուկ կրթական հաստատություն՝** կազմակերպություն, որը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց համար իրականացնում է կրթական ծրագրեր՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների ապահովման միջոցով.

**կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց տնային ուսուցում՝** առողջական վիճակի պատճառով ժամանակավորապես կամ մշտապես ուսումնական հաստատություն չհաճախող կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձի համար համապատասխան ուսումնական հաստատության մանկավարժների կողմից տվյալ անձի տանն իրականացվող հանրակրթական և մասնագիտական կրթական ծրագրերի ուսուցման կազմակերպում.

**Ֆինանսավորման բարձրացված չափաքանակ՝** Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած նվազագույն ֆինանսավորման չափ, որն անհրաժեշտ է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների լիարժեք կրթության ապահովման համար:

**Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթությունը կարող է իրականացվել՝**

ա) պետական և ոչ պետական հանրակրթական, մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում՝ ներառական կրթության և տնային ուսուցման ձևով.



բ) հատուկ կրթական հաստատություններում՝ հատուկ կրթության և ուսուցման ձևով.

գ) բուժական հաստատություններում (երկարատև ստացիոնար բուժման դեպքում)՝  
ունային ուսուցման ձևով.

դ) օրենքով սահմանված այլ ձևերով:

Հատուկ կրթական ուսումնական հաստատությունների տիպերը սահմանում է  
Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

2. Պետական հատուկ կրթական ուսումնական հաստատությունները կարող են  
վերակազմակերպվել կամ լուծարվել, եթե սովորողների համար ապահովվում է հատուկ  
կրթությանը համարժեք պայմաններով ուսուցումը:

3. Ոչ պետական հատուկ կրթական հաստատությունների վերակազմակերպման կամ  
լուծարման դեպքում սովորողներին երաշխավորվում է պետական ուսումնական  
հաստատություններում կրթության իրավունքի իրականացում:

### **Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության պետական կրթական չափորոշիչները և ծրագրերը**

1. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց ուսումնական  
բեռնվածության առավելագույն ծավալը, կրթական ծրագրերի բովանդակության  
պարտադիր նվազագույնը սահմանվում են հանրակրթական և մասնագիտական  
չափորոշիչներով, ծրագրերով, իսկ դրանց յուրացման անհնարինության կամ  
դժվարության դեպքում՝ նաև հատուկ կրթության չափորոշիչներով և ծրագրերով:

2. Պետական հատուկ կրթական չափորոշիչների մշակման, հաստատման և  
ներդրման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:<sup>2</sup>

### **Ներառական կրթություն**

1. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող քաղաքացիների  
զարգացման սոցիալական հարմարվածությունը և նրանց հասարակական ներառումը  
ապահովելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված

<sup>2</sup> Տե՛ս նույն տեղում, հոդված 9



կարգով ուսումնական հաստատություններում կազմակերպվում է ներառական կրթություն:

2. Ներառական կրթություն կարող է կազմակերպվել այն ուսումնական հաստատություններում, որոնք ապահովված են կրթության առանձնահատուկ պայմաններով: Ներառական կրթության իրականացման կարգը և ներառական կրթություն իրականացնող ուսումնական հաստատությունների ցանկը սահմանում և հաստատում է կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմինը:<sup>3</sup>

**Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության իրականացմանը մասնակից անձանց սոցիալական երաշխիքները և արտոնությունները**

Ուսումնական հաստատություններում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթությունը կազմակերպող մանկավարժների աշխատանքի վարձատրության հաշվարկման ժամանակ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգի համաձայն կիրառվում են արտոնյալ պայմաններ:<sup>4</sup>

---

<sup>3</sup> Տե՛ս նույն տեղում, հոդված 12

<sup>4</sup> Տե՛ս նույն տեղում, հոդված 25



## **§2 Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը դպրոցական մակադակում**

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը երեխայի զարգացման տարբեր փուլերում նրա մասին բազմաբնույթ տեղեկությունների հավաքագրման և տվյալների համակարգման գործընթաց է, որն իրականացվում է երեխայի բնական միջավայրում՝ ապահովելու երեխայի ուսումնական ծրագրերի ճիշտ պլանավորումը, անհրաժեշտ մասնագիտական ծառայությունների և միջավայրային հարմարեցումների տրամադրումը:<sup>5</sup>

Երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտումն իրականացվում է մանկավարժահոգեբանական գնահատման չափանիշներին համապատասխան և նպատակ ունի սահմանելու՝

1. երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմաններ՝ ապահովելով ծրագրային, մեթոդական և այլ միջավայրային անհրաժեշտ հարմարեցումներ,
2. ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում ֆինանսավորման բարձրացված չափաքանակ տրամադրելու հիմքերը,
3. մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մակարդակը, ծավալները և տևողությունը:

Երեխայի գնահատման գործընթացն իրականացվում է կրթական յուրաքանչյուր աստիճանի առաջին տարում (I, V, X դասարաններում), ինչպես նաև՝ երբ երեխայի մոտ ուսումնառության ընթացքում, արտակարգ իրավիճակներով պայմանավորված, նկատվում են կայուն դժվարություններ:

Գնահատումն իրականացվում է երկու փուլով.

1. դպրոցական մակարդակի գնահատում, որն իրականացվում է հաստատության ուսուցիչների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի կողմից՝ բացահայտելու կրթության գործընթացում երեխայի արդյունավետ

<sup>5</sup> Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 13.04.2017թ. N370-Ս/2 հրամանի հավելված, 32-րդ կետ





մասնակցության սահմանափակումները, դրանք առաջացնող միջավայրային խոչընդոտող գործոնները և դրանց հաղթահարման խթանիչ գործոնները:

2. Տարածքային մակարդակի գնահատում, որն իրականացվում է տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի կողմից՝ որոշելու երեխայի մոտ այս կամ այն ֆունկցիայի խանգարման աստիճանը, և դրանով (կամ դրանցով) պայմանավորված՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանի կարիքը: Վկայագրված երեխայի առաջընթացը կամ հետընթացը գնահատելու համար յուրաքանչյուր տարի իրականացվում է վերագնահատում՝ տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի կողմից՝ դպրոցի մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի հետ համատեղ:

Եթե կրթության ցանկացած փուլում երեխայի մոտ նկատվում են կայուն դժվարություններ, որոնք խանգարում են երեխային իր կարողությունների չափով մասնակցություն ունենալ ուսումնական գործընթացում, ապա ուսուցիչը, համաձայնեցնելով երեխայի ծնողի հետ (հավելված 1), գրավոր դիմում է դպրոցի տնօրենին՝ իրականացնելու երեխայի դպրոցական մակարդակի գնահատում: Գնահատումը սկսելուց առնվազն մեկ շաբաթ առաջ դպրոցի տնօրինությունը գրավոր տեղեկացնում է երեխայի ծնողին դպրոցական մակարդակի գնահատման նպատակների մասին: Ծնողի գրավոր համաձայնությունը ստանալու օրվանից եռօրյա ժամկետում տնօրենի հրամանով հանձնարարվում է դպրոցի ուսուցիչներին և մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբին իրականացնել երեխայի դպրոցական մակարդակի գնահատում:<sup>6</sup>

Դպրոցական մակարդակի գնահատումը սկսվում է ուսուցչի դիտարկումով, որը տեճդի է ունենում երեխայի բնականոն միջավայրում՝ դասապրոցեսի ընթացքում, դասամիջոցին, արտադասարանական կամ արտադպրոցական միջոցառումների

<sup>6</sup> Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգ: 22 կրթության և գիտության նախարարի 13.04.2017թ. N370-Ս/2 հրամանի հավելված, 34-36-րդ կետեր



Ժամանակ: Որպես դիտարկում իրականացնող գլխավոր անձ՝ համագործակցելով դպրոցի մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի, դասավանդող այլ ուսուցիչների և աշակերտի ծնողների հետ, ուսուցիչը որոշակի ժամանակահատվածում, դիտարկման մեթոդի միջոցով, հավաքագրում է համապատասխան տեղեկատվություն երեխայի կարողությունների, հետաքրքրությունների, անձնային որակների, կարիքների ու դժվարությունների, ուժեղ կողմերի, հասակակիցների հետ փոխհարաբերությունների և այլի մասին: Երեխայի հնարավորությունների, կարիքների և զարգացման առկա մակարդակի դիտարկումը շատ կարևոր է նրա հետագա ուսումնառությունը պլանավորելու և կազմակերպելու համար: Գնահատման այս փուլը, որը ներառում է երեխայի ուսուցիչների և այլ մանկավարժահոգեբանական աշխատողների կողմից դիտարկման արդյունքների ուսումնասիրությունն ու վերլուծությունը, տևում է 10-15 օր՝ ծնողի գրավոր դիմումի ընդունման օրվանից հաշված: Դիտարկման արդյունքների վերլուծության համար կիրառվում է «Երեխայի գործունեության գնահատման գործիքը» (հավելված 2), իսկ արդյունքները արձանագրվում են «Դպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքների գրանցման թերթիկ» ձևաթղթում (հավելված 3): Եթե երեխաքյի դպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքների վերլուծությունը չի հանգում երեխայի մոտ որևէ ֆունկցիայի խանգարման, բայց երեխան մեկ կամ մի քանի ոլորտներում ունի թեթև դժվարություններ, ապա մանկավարժահոգաբանության աջակցության խումբը մշակում է «Կանխարգելիչ միջամտությունների պլան»՝ կիսամյակային կտրվածոց ծառայությունների տրամադրման և միջավայրային հարմարեցումների վերաբերյալ (նպատակներ և դեպի այդ նպատակները տանող քայլեր, դասավնդման մեթոդներ, տեղի և դասասենյակի վերադասավորումներ, ժամանակի կազմակերպում և այլն):



### Քայլ 1

• Անհանգստության շրջան



### Քայլ 2

• Դիտարկում



### Քայլ 3

• Երեխայի գործունեության գնահատման գործիքի կիրառում



### Քայլ 4

Տարածքային մակարդակի գնահատում

### Քայլ 5

Երեխայի գործունեության գնահատման գործիքի կրկնակի կիրառում

### Քայլ 6

Կանխարգելիչ միջամտությունների պլանի կազմում

## §3 Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք

Դպրոցական մակարդակի գնահատումը դիտարկման միջոցով կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների մասին բազմաբնույթ տեղեկությունների հավաքման, համակարգման և եզրահանգումներ կատարելու մի գործընթաց է, որի արդյունքում սահմանվում է, թե ինչ է անհրաժեշտ երեխային դպրոցում, դասարանում, տանը, համայնքում՝ հետագա զարգացման և անկախ լինելու համար:



Դպրոցական մակարդակի գնահատում իրականացնելու համար Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի կողմից մշակվել և ուսումնական հաստատություններին է տրամադրվել <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ը<sup>7</sup>, որը թույլ է տալիս սահմանել այն ոլորտները, որտեղ երեխան ունի լրացուցիչ աջակցության կարիք, ինչպես նաև որոշել երեխայի ինքնուրույնության մակարդակը կամ պահանջվող աջակցության չափը: Գործիքը կիրառվում է երեխայի դպրոցական մակարդակի գնահատման ժամանակ՝ կրթական յուրաքանչյուր աստիճանի առաջին տարում (I, V, X դասարաններում): Վերջինս կիրառվում է այն դեպքում, երբ դպրոցի մանկավարժահոգեբանական աջակցության խումբն ունի երեխայի հետ կապված մտահոգություններ և ծնողը գրավոր դիմում է դպրոցի տնօրենին, որպեսզի մանկավարժահոգեբանական աջակցության խումբը իրականացնի դպրոցական մակարդակի գնահատում: <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ի միջոցով ամփոփվում են դպրոցի մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի և ուսուցիչների դիտարկման արդյունքները:

*Կարևոր է, որ ուսուցիչը կամ մանկավարժահոգեբանական աջակցության խումբը դիտարկման արդյունքում կարողանա պարզել, թե երեխան <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ի որ ոլորտում կամ ոլորտներում ունի դժվարություն և բացահայտել աջակցության չափը:*

Դպրոցների համար նախատեսված <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ը բաղկացած է 20 բաժիններից:<sup>8</sup>

1. Ը  
Ի  
Բ  
Մ  
Ե  
Խ  
Ն

<sup>7</sup> Functional Assessment Measure (FAM) միջազգային գնահատման գործիք է, որի 12 ոլորտները վերամշակվել և հարմարեցվել են 3-18 տարեկան երեխաների գործունեության գնահատման համար: Այստեղ ներկայացված է գործիքի դպրոցահասակ երեխաների համար նախատեսված տարբերակը: <https://www.kcl.ac.uk/nursing/departments/cicelysaunders/resources/tools/fimfam.aspx>

<sup>8</sup> <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ը կիրառվում է նաև նախադպրոցական տարիքի երեխաների գործունեությունը գնահատելու համար: Այս դեպքում գործիքը ընդգրկում է երեխայի գործունեության 18 ոլորտ՝ բացառությամբ կարդալու կարողություն, գրելու կարողություն բաժինների:

2. է  
ի  
ե  
ե  
ե  
ե  
է  
Ձ  
բ  
ե  
ն  
ն  
գ  
ճ  
գ  
բ  
բ  
վ  
ա  
ժ  
ե  
գ  
ճ  
բ  
ն  
կ  
ն  
4. Փ  
ն  
ի  
հ  
ա  
բ  
բ  
բ  
է  
3. ի  
Ն  
ա  
բ  
յ  
ա  
կ  
ց  
ե  
է  
բ  
հ  
ն  
ա  
կ  
կ  
ի  
վ



- 12. ხ  
ნ  
ფ  
ლ  
მ  
ა  
ს  
ს
- 10. ა  
ა  
ბ  
ა  
რ  
ა  
ფ  
ბ  
გ  
ფ  
ქ  
რ
- 11. ც  
ს
- 13. თ  
რ  
რ  
ა  
თ  
ლ  
ნ  
ლ  
ს  
ს  
რ  
მ  
ა  
რ  
ე  
ფ  
რ  
ნ  
ს  
ს
- 14. თ  
რ  
ბ  
რ  
ნ  
ფ  
ს  
ა  
რ  
ბ  
რ

մ  
ա  
թ  
չ  
հ  
է  
ի  
15. ի  
ն  
թ  
է  
ը  
ն  
ն  
18. ն  
ի  
ա  
ը  
թ  
ի  
կ  
ա  
ա  
թ  
յ  
վ  
ա  
16. ի  
թ  
է  
թ  
19. թ  
ն  
դ  
յ  
ն  
վ  
թ  
ն  
ի  
ա  
դ  
թ  
20. թ  
ի  
յ  
17. թ  
ա  
վ  
ա  
ի  
թ  
թ  
ի





ն  
թ  
յ  
տ  
ն  
կ  
ն

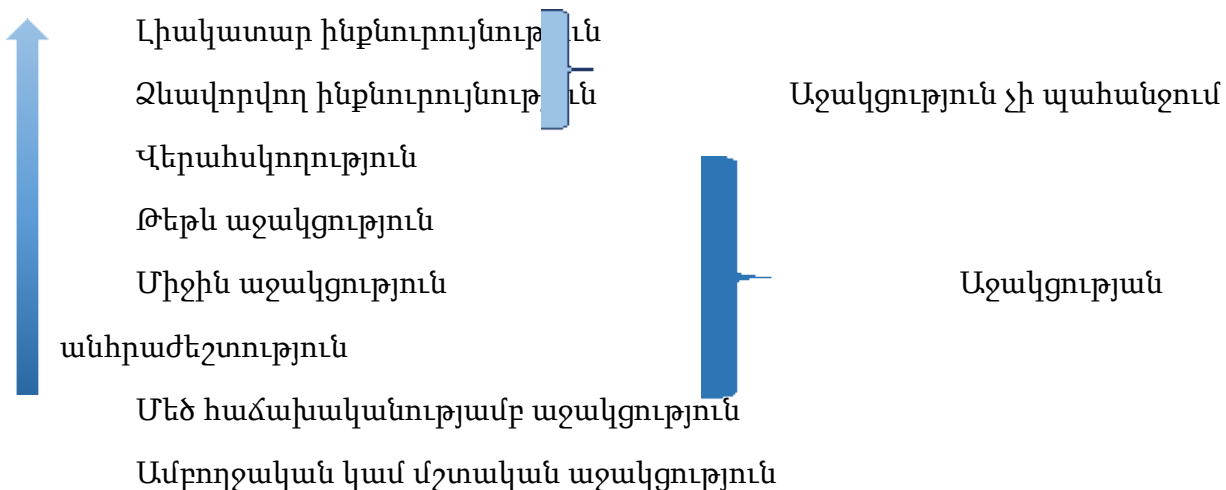
<<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ը նույն երեխայի համար կարող է կիրառվել երկու և ավելի անգամ. առաջին անգամ՝ որոշելու երեխայի դժվարությունը համապատասխան ոլորտում, ինչպես նաև որոշելու աջակցության չափը և աստիճանը, իսկ երկրորդ անգամ՝ աջակցությունները մատուցելուց հետո, պարզելու՝ արդյոք անհրաժեշտ է շարունակել աջակցությունը, թե՛ ոչ: Հարկ է նշել, որ գործիքի կիրառումը մեկ անձի կողմից կարող է բերել սուբյեկտիվ արդյունքի, ուստի շատ կարևոր է ունենալ մի քանի կարծիքներ:

*Գործիքը կիրառող մասնագետները պետք է կատարեն օբյեկտիվ գնահատում՝ բացառելով դրական կամ բացասական վերաբերմունքը երեխայի նկատմամբ:*

**Ինչպե՞ս կիրառել**

Հաջորդաբար <<ԱՅՈ>> կամ <<ՈՉ>> պատասխանելով <<Երեխայի գործունեության գնահատման գործիք>>-ի յուրաքանչյուր ոլորտի հարցերին և շարժվելով ընտրված պատասխանի սլաքի ուղղությամբ՝ հանգում ենք ֆունկցիոնալության կամ աջակցության հետևյալ մակարդակներից որևէ մեկին:

**Գործունեության կամ աջակցության մակարդակների նկարագրություն**





Եթե գործիքի կիրառման արդյունքը հանգում է <<լիակատար կամ ձևավորվող ինքնուրույնություն>> վանդակներին, ապա տվյալ ոլորտում երեխան հավելյալ աջակցության կարիք ունի:

Եթե գործիքի կիրառման արդյունքում հանգում է <<վերահսկողության>> վանդակին, ապա արդյունքների գրանցման սանդղակում X նշանով նշվում է համապատասխան սյունակը: Այս դեպքում հավելյալ աջակցություն չի պահանջվում, սակայն գտնվում է ուսուցչի հսկողության ներքո:

Համարվում է, որ տվյալ ոլորտում երեխան ունի աջակցության կարիք, եթե գործիքի կիրառման արդյունքը հանգում է <<թեթև աջակցություն>>, <<միջին աջակցություն>>, <<մեծ հաճախականությամբ աջակցություն>> կամ <<ամբողջական կամ մշտական աջակցություն>> վանդակներին և արդյունքների գրանցման սանդղակում X-ով նշվում է աջակցության համապատասխան աստիճանը:

Ստացված արդյունքները պետք է ամփոփվեն <<Դպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքների գրանցման թերթիկ>> ձևաթղթում՝ աղյուսակի համապատասխան ոլորտի դիմաց՝ X-ով նշելով աջակցության աստիճանը (հավելված 3): Գնահատման արդյունքները պարտադիր կերպով լրացվում են գործիքի բոլոր 20 ոլորտների համար:

Երեխայի գործունեության գնահատման գործիքը պետք է կիրառել, այնուհետև ստուգել մակարդակների նկարագրությունը հետևյալ նմուշներով՝ հասկանալու համար, որ տրված գնահատականը ճիշտ է:

**Լիակատար ինքնուրույնություն**

Երեխան քույրը կամ զործողությունները կատարում է սահմանված ժամանակահատվածում՝ առանց ձևափոխությունների և աջակցող հարմարանքների:  
(Ոչ մի օգնություն, ոչ մի տեսակի հարմարանքներ և ժամանակի մեջ):

**Չնավորվող ինքնուրույնություն**

Հետևյալ պնդումներից մեկը կամ մի քանիսը կարող են ճիշտ լինել.  
- օգտագործում է աջակցող հարմարանք,  
- սահմանված ժամանակից կարող է ավելի շատ ժամանակ պահանջվել,  
- անվտանգության համար կարող են անհրաժեշտ լինել որոշ միջոցներ:  
(Ոչ մի օգնություն, սակայն օգտագործում է մեկ աջակցող հարմարանք կամ խնդիր է առաջանում անվտանգության կամ ժամանակի ոչ բավարար լինելու հետ կապված):

**Վերահսկողություն**

Ստանում է ոչ ավելի, քան կողքից հուշում (վերբայ կամ ոչ վերբայ).  
ԿԱՄ  
օգնություն է ստանում պարզապես սարքավորումը կարգավորելու համար և այլն:  
(Ոչ մի օգնություն, սակայն առկա է հարմարեցում կամ հուշում):

**Թեթև աջակցություն**

Ստանում է չնչին օգնություն՝ առաջադրանքն ավարտին հասցնելու համար - 75%-ից ավելին կատարում է ինքնուրույն:  
(Օգնություն է ստանում միայն ուղղորդման ձևով):

**Միջին աջակցություն**

Ստանում է չափավոր օգնություն, սակայն կարողանում է ինքնուրույն կատարել առաջադրանքը 50-74%-ով:  
(Օգնության կարիք ունի, սակայն առաջադրանքի կեսից ավելին կատարում է ինքնուրույն):

**Մեծ հաճախականությամբ աջակցություն**

Ստանում է բավականաչափ (նկատելի) օգնություն - կարողանում է ինքնուրույն կատարել առաջադրանքը 25-49%-ով:  
(Առաջադրանքի կեսից քիչ է կատարում ինքնուրույն, սակայն ջանք է գործադրում այն կատարելու համար):

**Ամբողջական կամ մշտական աջակցություն**

Ստանում է լիակատար աջակցություն ՎՆ առաջադրանքը կարողանում է կատարել 25%-ից ոչ ավելի, կամ առաջադրանքը չի կատարվում:  
(Անկարող է կամ շատ քիչ է կարողանում կատարել առաջադրանքը - 25%-ից քիչ):



## Եզրակացություն

Ի սկզբանե նպատակ ունենալով՝ ուսումնական ծրագրի ճիշտ պլանավորման և միջավայրային հարմարեցումների կարիք ունեցող երեխաներին հնարավորինս արագ բացահայտել և համապատասխան աջակցություն ցուցաբերել, առաջադրվել են նպատակից բխող համապատասխան խնդիրներ:

Հետազոտական աշխատանքի ուսումնասիրության արդյունքում ստացված տվյալների վերլուծությունն ու ամփոփումը հանգեցրեցին հետևյալին՝

- ✚ Որակյալ կրթության ապահովման համար անհրաժեշտ է ուսումնական գործընթացում երեխային դիտարկել որպես անհատ՝ իր ընդունակություններով, կարողություններով, հետաքրքրություններով և դժվարություններով հանդերձ:
- ✚ Որից հետո հնարավոր կլինի, արդեն բացահայտել և գնահատել երեխայի կրթական կարիքը:
- ✚ Վերոնշյալ քայլերի կատարումից հետո, հաջորդ և վերջին քայլն արդեն համապատասխան աջակցություն ցուցաբերելն է:

Բոլորիս համար չափազանց կարևոր է, որ մեր երկրում բոլոր երեխաների համար բաց լինեն բոլոր դպրոցների և այլ կառույցների դռները, և որ նրանք, իրենց ծնողների և ուսուցիչների ջերմությամբ ու աջակցությամբ շրջապատված, վստահորեն փնտրեն, գտնեն ու ապահովեն իրենց տեն ու դերը հասարակության մեջ:



### Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Բժշկահոգեբանական գնահատման կենտրոն, Հատուկ կրթություն գիտամեթոդական տեղեկատու-Մաս 5. ՎՆ Եր.: 2011-108 էջ
2. Ներառական կրթություն. Ուսումնամեթոդական ուղեցույց: Ձեռնարկ. ՎՆ Եր.: Հուլիսի Կամուրջ ՀԿ, 2015-200 էջ
3. Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 13.04.2017թ. N370-Ա/2 հրաման
4. Functional Assessment Measure (FAM) միջազգային գնահատման գործիք է, որի 12 ոլորտները վերամշակվել և հարմարեցվել են 3-18 տարեկան երեխաների գործունեության գնահատման համար:  
<https://www.kcl.ac.uk/nursing/departments/cicelysaunders/resources/tools/fimfam.aspx>
5. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=67166>



## ԾՆՈՂԻ ՀԵՏ ԵՐԵՒԱՅԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Հարգելի ծնող,

\_\_\_\_\_ դպրոցի մանկավարժահոգեբանական խմբի անդամները և ուսուցիչները Ձեր երեխայի՝ \_\_\_\_\_ ի կրթությունն առավել արդյունավետ և որակյալ կազմակերպելու նպատակով առաջարկ են ներկայացրել իրականացնելու դպրոցական մակարդակի գնահատում: Ձեր գրավոր թույլտվությունն անհրաժեշտ է, որպեսզի մեր դպրոցի մանկավարժահոգեբանական խմբի անդամները և ձեր երեխայի ուսուցիչները Ձեզ հետ միասին գնահատեն Ձեր երեխայի ուժեղ և թույլ կողմերը և, հենվելով նրա ուժեղ կողմերի վրա, առավել արդյունավետ կազմակերպեն նրա կրթության գործընթացը: Դպրոցական մակարդակի գնահատման ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը կպահվի գաղտնի և առանց Ձեր գրավոր համաձայնության չի կարող տրամադրվել երրորդ կողմի: Դպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքում Ձեր երեխայի կրթական ծրագրերում ոչ մի փոփոխություն չի նախատեսվում: Անհրաժեշտության դեպքում, Ձեր համաձայնությամբ, հնարավոր է, որ Ձեր երեխային առաջարկվի տրամադրել մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություն՝ դպրոցի մանկավարժահոգեբանական խմբի կողմից: Դպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքներին կծանոթանաք Ձեր գրավոր թույլտվությունը դպրոցի կողմից ստանալուց ոչ ուշ, քան 21 օր հետո:

Նամակի վերջում Ձեր գրավոր պատասխանի տիպային օրինակում խնդրում ենք նշել՝, Տալիս եմ իմ համաձայնությունը կամ ,Չեմ տալիս իմ համաձայնությունը տարբերակներից մեկը, նշեք Ձեր անունը, ազգանունը և ստորագրեք ու 2 օրվա ընթացքում այն ներկայացրեք դպրոցի տնօրենին:

\_\_\_\_\_ դպրոցի տնօրեն՝

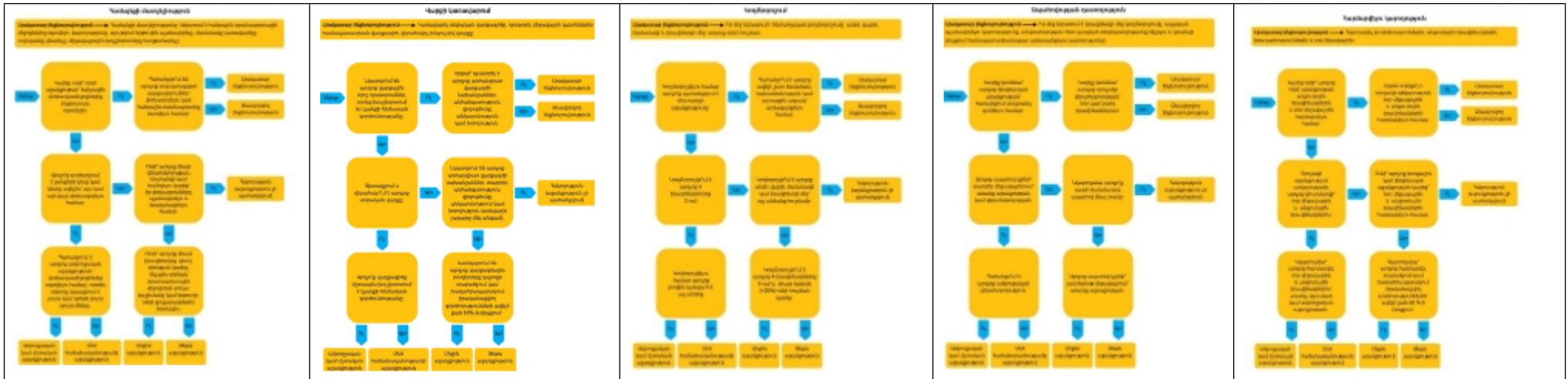
(անուն, ազգանուն, ստորագրություն)

Տեղեկացված եմ, որ առանց իմ թույլտվության երեխայիս չեն կարող գնահատել: Գիտեմ նաև, որ իմ համաձայնությունը կարող եմ չեղյալ համարել ցանկացած ժամանակ: Տալիս եմ իմ համաձայնությունը / Չեմ տալիս իմ համաձայնությունը՝ իրականացնելու երեխայիս ուժեղ և թույլ կողմերի դպրոցական մակարդակի գնահատում:

Ծնողի անուն, ազգանուն՝ \_\_\_\_\_

Ստորագրություն \_\_\_\_\_ Ամիս, ամսաթիվ \_\_\_\_\_







**Պարզական մակարդակի գնահատման արդյունքների գրանցման թղթիկ**

Մեթոդի անուն, հարմարում, սպգրում՝ \_\_\_\_\_  
 Ճնշման քա. սմ/ս, տաքի՝ \_\_\_\_\_ Ճնշման վայրակա N \_\_\_\_\_  
 Ուսումնական հաստատության անվանումը՝ \_\_\_\_\_ Դասարան՝ \_\_\_\_\_  
 Լրացման ամսաթիվ՝ \_\_\_\_\_

«X»-ով նշել «Երեմայի գործունեության գնահատման գրիցի»-ի արդյունքները

Թափանցիկ	Լիարժեք խմբակայություն	Քանակական խմբակայություն	Նախընտրում	Ցածկ ստանդարտային	Միջին ստանդարտային	Սեփականացում/ստանդարտային	Նախընտրում
1	Ընթացիկ կրթականները և հետևյալ դասը						
2	Դարձառվելու կարողություն						
3	Մասնակցելու և ակտիվ լինելու շահագրգիռվածություն						
4	Փոխհարաբերությունները հասակակիցների հետ						
5	Ինքնագնահատում						
6	Կաշի մտադրվելու՝ տեղաշարժում						
7	Մանր մտադրվելու՝ դասուսույն և ձեռքերի գործածում						
8	Ուշադրություն						
9	Պլյուսություն						
10	Կարողանում						
11	Ընտրություն կատարելու կարողություն						
12	Կույ տալու կարողություն						
13	Կարողացել կարողություն						
14	Փնդել կարողություն						
15	Կունելու կարողություն						
16	Մեղմանով ժողովուրդ						
17	Կանայքի մարտնչություն						
18	Կարող կատարում						
19	Կույմարում						
20	Անստիմուլյան դատողություն						

Նշելով մեկ կամ ավել թվեր՝ կատարողականության, արժեք և թույլ կրկնել՝ հաշի անկողնի առաջին մակարդակի գնահատման արդյունքում ստացված տվյալները

Կապակետ 3

- Ընթացիկ կրթականները և հետևյալ դասը \_\_\_\_\_
- Դարձառվելու կարողություն \_\_\_\_\_
- Մասնակցելու և ակտիվ լինելու շահագրգիռվածություն \_\_\_\_\_
- Փոխհարաբերությունները հասակակիցների հետ \_\_\_\_\_
- Ինքնագնահատում \_\_\_\_\_
- Կաշի մտադրվելու՝ տեղաշարժում \_\_\_\_\_
- Մանր մտադրվելու՝ դասուսույն և ձեռքերի գործածում \_\_\_\_\_
- Ուշադրություն \_\_\_\_\_
- Պլյուսություն \_\_\_\_\_
- Կարողանում \_\_\_\_\_
- Ընտրություն/կատարելու կարողություն \_\_\_\_\_
- Կույ տալու կարողություն \_\_\_\_\_

- Կարողացելու կարողություն \_\_\_\_\_
- Փնդելու կարողություն \_\_\_\_\_
- Կունելու կարողություն \_\_\_\_\_
- Մեղմանով ժողովուրդ \_\_\_\_\_
- Կանայքի մարտնչություն \_\_\_\_\_
- Կարող կատարում \_\_\_\_\_
- Կույմարում \_\_\_\_\_
- Մասնիկայան դատողություն \_\_\_\_\_

**Մտայնություններ՝**

Ձեռք \_\_\_\_\_

Կարող/կարող \_\_\_\_\_

Կարող/կարող \_\_\_\_\_

արժեքն \_\_\_\_\_ ստանդարտային \_\_\_\_\_ անուն, սպգրում \_\_\_\_\_

Կապակետ 3